

ICOM MUZEJU ĒTIKAS KODEKSS

ICOM Profesionālās ētikas kodekss vienprātīgi tika pieņemts ICOM 15. Ģenerālajā asamblejā Buenosairesā, Argentīnā, 1986. gada 4. novembrī. Šis dokuments tika pārstrādāts ICOM 20. Ģenerālajā asamblejā Barselonā (Spānija) 2001. gada 6. jūlijā, kur to pārdēvēja par *ICOM Muzeju ētikas kodeksu*, un koriģēts 21. Ģenerālajā asamblejā Seulā (Korejas Republika) 2004. gada 8. oktobrī.

ICOM stūrakmens ir *ICOM Muzeju ētikas kodekss*. Tas nosaka profesionālās darbības minimālos standartus muzejiem un to darbiniekiem. Iestājoties ICOM organizācijā, tās biedri apņemas ievērot šo Kodeksu.

PREAMBULA

ICOM Muzeju ētikas kodeksa statuss

ICOM Muzeju ētikas kodeksu ir izstrādājusi Starptautiskā Muzeju padome. Tajā izklāstīti muzeju ētikas pamatprincipi, uz šo dokumentu atsaucas ICOM Statūti. Kodekss atspoguļo vispārējos principus, kādus apņēmusies ievērot starptautiskā muzeju sabiedrība. ICOM biedra statuss un ikgadējie ICOM biedra naudas maksājumi uzskatāmi par apliecinājumu apņēmībai ievērot šo *ICOM Muzeju ētikas kodeksu*.

Muzeju minimālie standarti

ICOM Muzeju ētikas kodekss sniedz priekšstatu par muzeju minimālajiem standartiem. Tas izstrādāts kā principu kopums un papildināts ar vadlīnijām, kas atspoguļo vēlamo profesionālo praksi. Atsevišķās valstīs minimālos standartus atsevišķās jomās nosaka likums vai citi valdības apstiprināti muzeju darbību reglamentējošie dokumenti. Citur minimālo standartu noteikšana un izvērtēšana notiek ar muzeju akreditācijas, reģistrācijas vai citu vērtēšanas programmu palīdzību. Valstis, kurās šādi standarti nav noteikti, var saņemt ieteikumus ICOM sekretariātā, ICOM Nacionālajā komitejā vai atbilstošajā ICOM Starptautiskajā komitejā. *Kodekss* izmantojams arī kā pamats atsevišķu valstu vai ar muzeja darbību saistīto specializēto organizāciju ētikas kodeksu veidošanai.

ICOM Muzeju ētikas kodeksa tulkojumi

ICOM Muzeju ētikas kodekss ir publicēts trijās ICOM oficiālajās valodās: angļu, franču un spāņu. ICOM sagaida *Kodeksa* tulkojumus arī citās valodās. Tomēr tulkojums tiek uzskatīts par „oficiālu” tikai tad, kad to ir apstiprinājusi vismaz viena Nacionālā komiteja, kura runā šajā valodā un kurai tā ir valsts valoda. Ja šajā valodā tiek runāts vairākās valstīs, tad vēlams konsultēties arī ar pārējo šo valstu Nacionālajām komitejām. Uzmanība pievēršama tam, ka, strādājot pie oficiālā tulkojuma, ir nepieciešamas ne tikai valodas, bet arī profesionālās zināšanas. Ir jānorāda valoda, no kuras dokuments tulkots, un jānosauc tulkošanas projektā iesaistītās Nacionālās komitejas. Šie nosacījumi neierobežo *Kodeksa* vai tā fragmentu tulkošanu izglītības vai pētniecības vajadzībām.

SATURS

IEVADS, autors Džefrijs Lūiss (*Geoffrey Lewis*)

ICOM MUZEJU ĒTIKAS KODEKSS

1. Muzeji saglabā, interpretē un popularizē cilvēces dabas un kultūras mantojumu
 - Institucionālais statuss
 - Materiālie resursi
 - Finanšu resursi
 - Personāls
2. Muzeji, kuros ir krājums, pārvalda to sabiedrības un tās attīstības interesēs
 - Krājuma papildināšana
 - Izņemšana no krājuma
 - Krājuma aprūpe
3. Muzeji glabā oriģinālās liecības pētnieciskos un izglītojošos nolūkos
 - Oriģinālās liecības
 - Muzeja krājuma veidošana un izpēte
4. Muzeji nodrošina dabas un kultūras mantojuma baudīšanas, izziņāšanas un popularizēšanas iespējas
 - Izstādes un ekspozīcijas
 - Citi resursi
5. Muzeju resursi nodrošina citus publiskos pakalpojumus un piedāvājumus
 - Pakalpojumi priekšmetu identificēšanai
6. Muzeji strādā ciešā sadarbībā ar sabiedrību, kuru raksturo muzeja krājums un kurai muzejs kalpo
 - Krājuma izcelsme
 - Cieņa pret sabiedrību, kurai muzejs kalpo
7. Muzeji darbojas likumīgi
 - Juridiskais ietvars
8. Muzeji darbojas profesionāli
 - Profesionālā uzvedība
 - Interesu konflikti

TERMINU SKAIDROJUMS

IEVADS

Šī *ICOM Muzeju ētikas kodeksa* redakcija ir sešu gadu darba rezultāts. 2001. gadā tika izdots jaunajās muzeju prakses atziņās balstīts *Kodekss*, kas bija būtiski izmainīts, taču strukturēts tāpat kā iepriekšējā redakcija. Saskaņā ar tā laika nostādņēm tika radīts šis jaunais, pilnīgi pārveidotais variants, kura uzdevums ir nodrošināt vispārīgu ētisko orientāciju un, balstoties profesionālās darbības pamatprincipos, piedāvāt ieskatu muzeja profesijā. Šī *Kodeksa* izstrāde, konsultējoties ar ICOM biedriem, ilga trīs gadus. 2004. gadā tas ar ovācijām tika apstiprināts 21. Ģenerālajā asamblejā Seulā.

Šī dokumenta ētoss ietver gan kalpošanu plašākai un šaurākai sabiedrībai, ietverot visdažādākās auditorijas, gan muzeja darba veicēju profesionālo pilnveidošanos. Lai gan struktūras izmaiņas šajā dokumentā ir ienesušas jaunus akcentus, tajā izcelti būtiskākie jautājumi un saīsināti paragrāfi, tā saturs būtiski nav mainījies. Jaunas iezīmes ir atrodamas 2.11. paragrāfā, savukārt jauni principi iezīmēti 3., 5. un 6. punktā.

ICOM Muzeju ētikas kodekss piedāvā profesionālās pašregulācijas līdzekli svarīgākajā – ar kalpošanu sabiedrībai saistītajā darba jomā, kurā likumdošana valstu līmenī atšķiras un nav saskaņota. Tas nosaka profesionālās uzvedības un darbības minimālos standartus, uz kuriem jātiecas muzeju speciālistiem visā pasaulē, kā arī piedāvā koncentrētu vēstījumu sabiedrībai – ko vajadzētu sagaidīt no muzeja profesijas.

1970. gadā ICOM publicēja *Krājuma papildināšanas ētiku*, bet pilnu *Profesionālās ētikas kodeksu* izdeva 1986. gadā. Pašreizējā redakcija – un starpposma dokuments, kas tika publiskots 2001. gadā, – izstrādāta lielā mērā pateicoties minētajiem sākotnējiem dokumentiem. Lielākais revīzijas un pārstrukturēšanas darbs, kas notika klātienē un sazinoties elektroniski, gūlās uz pašreizējās Ētikas komitejas biedru pleciem, un viņu apņēmība sasniegt mērķi un iekļauties termiņos ir vainagojusies panākumiem. Šo cilvēku vārdi minēti turpinājumā.

Līdzīgi saviem priekšgājējiem, arī šis Kodekss piedāvā visai pasaulei pieņemamus minimālos standartus, uz kuru bāzes valstu un speciālistu grupas var veidot konkrētajiem apstākļiem un vajadzībām atbilstošus dokumentus. ICOM aicina valstis un speciālistu grupas veidot savām specifiskajām vajadzībām atbilstošus ētikas kodeksus un nosūtīt tos ICOM ģenerālsekretāram uz adresi: Maison de l'UNESCO, 1 rue Miollis, 75732 Paris Cedex 15, France. E-pasts: secretariat@icom.museum

Džefrijs Lūiss (Geoffrey Lewis)
ICOM Ētikas komitejas priekšsēdētājs (1997-2004)
ICOM prezidents (1983-1989)

ICOM Ētikas komiteja 2001. – 2004. gadā

Priekšsēdētājs: *Geoffrey Lewis* (AK)
Biedri: *Gary Edson* (ASV)
Per Kåks (Zviedrija)
Byung-mo Kim (Korejas Republika)
Pascal Makambila (Kongo)
Jean-Yves Marin (Francija)
Bernice Murphy (Austrālija)
Tereza Scheiner (Brazīlija)
Shaje'a Tshiluila (Kongo Demokrātiskā Republika)
Michael Van-Praët (Francija)

Ētikas jautājumus, kuriem pievēršama ICOM Ētikas komitejas uzmanība, var adresēt šīs komitejas prezidentam pa e-pastu: ethics@icom.museum.

ICOM MUZEJU ĒTIKAS KODEKSS

1. MUZEJI SAGLABĀ, INTERPRETĒ UN POPULARIZĒ CILVĒCES DABAS UN KULTŪRAS MANTOJUMU

Princips: *Muzeji ir atbildīgi par materiālo un nemateriālo dabas un kultūras mantojumu. Pārvaldes institūcijas un citu ar muzeja stratēģisko vadību un darbības pārraudzību saistīto institūciju galvenais pienākums ir aizsargāt un popularizēt šo mantojumu, kā arī nodrošināt šim nolūkam nepieciešamos cilvēku, materiālos un finanšu resursus.*

INSTITUCIONĀLAIS STATUSS

1.1. Dokumentācijas nodrošināšana

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt, lai muzejam būtu ar vietējiem normatīvajiem aktiem saskaņots rakstiski publiskots nolikums, statūti vai cits dokuments, kurā skaidri noteikts muzeja juridiskais statuss, formulēta muzeja misija un minēts tā pastāvīgais un bezpeļņas raksturs.

1.2. Misijas formulējums, mērķi un politikas

Pārvaldes institūcijai ir jāizstrādā, jāpublisko un savā darbībā jāvadās pēc formulētās muzeja misijas, mērķiem un politikām, ņemot vērā pārvaldes institūcijas lomu un sastāvu.

MATERIĀLIE RESURSI

1.3. Telpas

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt muzejam nepieciešamās telpas atbilstošā vidē muzeja misijā ietvertu muzeja pamatfunkciju veikšanai.

1.4. Pieejamība

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt muzeja un tā krājuma pieejamību ikvienam apmeklētājam regulāri un viņiem piemērotās diennakts stundās. Speciāla uzmanība jāpievērš apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām.

1.5. Veselība un drošība

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt, lai attiecībā uz muzeja personālu un apmeklētājiem tiktu ievēroti veselības, drošības un pieejamības oficiāli noteiktie standarti.

1.6. Aizsardzība pret negadījumiem un postījumiem

Pārvaldes institūcijas pienākums ir izstrādāt un īstenot politiku, kas paredz apmeklētāju un personāla, krājuma un citu resursu aizsardzību pret dabas un cilvēku izraisītiem postījumiem.

1.7. Drošības prasības

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt pienācīgu krājuma aizsardzību pret zādzībām vai bojājumiem izstādēs, ekspozīcijās, strādājot krātuvē un transportēšanas laikā.

1.8. Apdrošināšana un valsts garantijas

Ja muzeja krājuma apdrošināšanai tiek izmantoti komercfirmu pakalpojumi, pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt, lai apdrošināšanas summa būtu adekvāta un līgums ietvertu priekšmetus, kas tiek transportēti vai deponēti, un citus muzeja pārziņā esošos priekšmetus. Ja apdrošināšanu aizstāj valsts garantijas, tad ir nepieciešams paredzēt atbilstošu apdrošināšanu priekšmetiem, kuri nav muzeja īpašums.

FINANŠU RESURSI

1.9. *Finansējums*

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt pietiekamu finansējumu muzeja darbības nodrošināšanai un pilnveidošanai. Grāmatvedības procedūrām jābūt veiktām profesionāli.

1.10. *Ienākumu nodrošināšanas un papildfinansējuma piesaistīšanas politika*

Pārvaldes institūcijai ir jābūt rakstiski formulētai politikai, pēc kuras vadoties nosakāms, kurus ieņēmumu avotus muzejs drīkst izmantot savā darbībā un no kuriem ārējiem avotiem drīkst pieņemt finansiālo atbalstu. Neatkarīgi no finansējuma avota, muzejiem jākontrolē izglītojošo programmu, ekspozīciju un pasākumu saturs un integritāte. Papildfinansējuma piesaistes pasākumiem jāatbilst muzeja un tā lietotāju prasībām (skatīt 6.6.).

PERSONĀLS

1.11. *Personāla politika*

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt, lai visas ar personālu saistītās procedūras tiktu veiktas saskaņā ar muzeja politiku un likumdošanā noteikto kārtību.

1.12. *Muzeja direktora vai vadītāja iecelšana amatā*

Muzeja direktors vai vadītājs ir vadošais amats muzejā, tāpēc, izvērtējot kandidatūru šim amatam, pārvaldes institūcijas pienākums ir pārliecināties, vai pretendents ir šī amata sekmīgai veikšanai nepieciešamās zināšanas un prasmes. Tām jāietver atbilstošas intelektuālās spējas, profesionālās zināšanas, ko papildina ētikas standartiem atbilstoša uzvedība.

1.13. *Pieejamība pārvaldes institūcijai*

Muzeja direktors vai vadītājs personiski atskaitās pārvaldes institūcijai un viņam ir tiešs kontakts ar augstāko vadību.

1.14. *Muzeja personāla kompetence*

Muzeja rīcībā ir jābūt kvalificētam personālam, kura zināšanas kopumā nodrošina visu muzeja pienākumu izpildi. (Skatīt arī 2.19, 2.24 un 8. nodaļu.)

1.15. *Personāla kvalifikācijas celšana*

Ir jārada pienācīgas iespējas visa muzeja personāla tālākizglītbai un profesionālajai izaugsmei, lai tiktu veicināta darbaspēka efektivitāte.

1.16. *Ētiska rakstura konflikti*

Pārvaldes institūcija nedrīkst prasīt no muzeja personāla rīcību, kas ir pretrunā šim *Ētikas kodeksam* vai jebkuram citam nacionālajam normatīvajam aktam vai profesionālās ētikas kodeksam.

1.17. *Muzeja personāls un brīvprātīgie*

Pārvaldes institūcijai ir jābūt rakstiskā veidā formulētai brīvprātīgā darba politikai, kam jāveicina pozitīvas attiecības starp muzeja brīvprātīgajiem un algotajiem darbiniekiem.

1.18. *Brīvprātīgie un ētika*

Pārvaldes institūcijas pienākums ir nodrošināt, lai brīvprātīgie, veicot darbu muzejā un privātās aktivitātes, pilnībā ievērotu *ICOM Muzeju ētikas kodeksu* un citus atbilstošos kodeksus un normatīvos aktus.

2. MUZEJI, KURIEM IR KRĀJUMS, PĀRVALDA TO SABIEDRĪBAS UN TĀS ATTĪSTĪBAS INTERESĒS

Princips: *Muzeju pienākums ir veidot, saglabāt un pilnveidot savu krājumu, lai dotu ieguldījumu dabas, kultūras un zinātnes mantojuma saglabāšanā. Muzeju krājumi ir nozīmīgs sabiedrības mantojums, tiem ir īpaša vieta likumā un tos aizsargā starptautiskie normatīvie akti. Sabiedrības uzticībai raksturīgs ir pārvaldības jēdziens, kas ietver īpašumtiesību likumību, pastāvību, dokumentēšanu, pieejamību un atbildīgu izņemšanu no krājuma*

MUZEJA KRĀJUMA PAPILDINĀŠANA

2.1. Krājuma politika

Ikvienas muzeja pārvaldes institūcijas pienākums ir akceptēt un rakstiskā veidā publiskot muzeja krājuma politiku, kurā ietverti krājuma papildināšanas, saglabāšanas un izmantošanas jautājumi. Politikā ir jāpaskaidro muzeja pozīcija attiecībā uz mantojumu, kas netiek katalogizēts, saglabāts un eksponēts (skatīt 2.7; 2.8).

2.2. Likumīgās īpašumtiesības

Neviens objekts vai dabas paraugs nedrīkst tikt pieņemts kā pirkums, dāvinājums, novēlējums vai ieguvums maiņas ceļā, ja muzejam nav pārliecības par šī priekšmeta likumīgu piederību priekšmeta piedāvātājam. Vietējo instanču izdotie likumīgo īpašuma tiesību apliecinājumi ne vienmēr garantē likumīgas īpašumtiesības.

2.3. Izcelsme un likumības pārbaude

Ir jāpieliek visas pūles, lai pirms pieņemšanas muzeja krājumā ikviens objekts vai dabas paraugs, kas tiek piedāvāts kā pirkums, dāvinājums, deponējums, novēlējums vai apmaiņas objekts, tiktu pārbaudīts, vai tas nav nelikumīgi iegūts vai izvests no tā izcelsmes valsts vai starptautiskā, kurā tas varētu būt bijis iegādāts likumīgi (tas attiecas arī uz valsti, kurā atrodas muzejs). Likumības pārbaudes rezultātā ir jānoskaidro visa priekšmeta vēsture kopš tā atrašanās vai radīšanas brīža.

2.4. Objektu un dabas paraugu no nelikumīgi vai nezinātniski veiktiem lauka darbiem

Muzejs nedrīkst papildināt krājumu ar priekšmetiem, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka šie atradumi saistīti ar nelikumīgiem, nezinātniskiem vai tīšiem pieminekļiem, arheoloģisko un ģeoloģisko atradumu vietu, sugu un dabisko biotopu bojājumiem vai postījumiem. Tāpat priekšmetus nedrīkst pieņemt, ja tie ir iegūti slepus no zemes īpašnieka, zemes lietotāja vai attiecīgajiem tiesiskās vai valsts varas orgāniem.

2.5. Materiāls, kas prasa kulturāli saudzīgu attieksmi

Cilvēku mirstīgo atlieku kolekcijas un kolekcijas ar reliģisku nozīmi drīkst iekļaut muzeja krājumā tikai tad, ja tās var novietot drošos apstākļos, ievērojot pienācīgo cieņu. Tas jāveic atbilstoši profesionālajiem standartiem un ievērojot tās sabiedrības, etniskās vai reliģiskās grupas, ja tā ir zināma, intereses un pārliecību, kuru šie priekšmeti raksturo (skatīt arī 3.7; 4.3).

2.6. Aizsargājami bioloģiskie un ģeoloģiskie paraugi

Muzejs nedrīkst pieņemt iekļaušanai krājumā bioloģiskos vai ģeoloģiskos paraugus, kuri ievākti, pirkti vai citādi nonākuši īpašumā, pārkāpjot vietējos, valsts, reģionālos vai starptautiskos likumus vai līgumus par savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību vai dabas mantojuma saglabāšanu.

2.7. Dzīvās dabas kolekcijas

Ja krājumā ietilpst dzīvi botāniskie vai zooloģiskie paraugi, tad īpaši uzmanīgi ir jāizturas pret dabas un sociālo vidi, no kuras paraugi tiek ņemti, kā arī jāņem vērā vietējie, valsts, reģionālie vai starptautiskie likumi vai līgumi par savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību vai dabas mantojuma saglabāšanu.

2.8. *Funkcionējošas kolekcijas*

Krājuma politikā var tikt atspoguļota muzeja attieksme pret funkcionējošu priekšmetu iekļaušanu krājumā ar mērķi saglabāt zināšanas par kādu kultūras, zinātnes vai tehnikas procesu, vai arī tādu objektu vai dabas paraugu komplektēšanu, kas paredzēti regulārai praktiskai izmantošanai izglītojošiem nolūkiem (skatīt arī 2.1.).

2.9. *Krājuma papildināšana ārpus krājuma politikas ietvariem*

Objektu vai dabas paraugu iekļaušana muzeja krājumā ārpus muzeja noteiktās politikas ietvariem ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos. Pārvaldes institūcijai ir jāņem vērā speciālistu profesionālais viedoklis un visu ieinteresēto pušu domas. Jāņem vērā izvērtējamā priekšmeta vai dabas parauga vērtība, tai skaitā tā nozīme kultūras un dabas mantojuma kontekstā, kā arī citu muzeju, kuri vāc šādus materiālus, ieinteresētība. Tomēr pat šādos gadījumos nav pieļaujama tādu objektu iekļaušana muzeja krājumā, kuriem nav likumīgu īpašumtiesību apliecinājuma (skatīt arī 3.4.).

2.10. *Priekšmetu pieņemšana krājuma papildināšanai no pārvaldes institūcijas locekļiem vai muzeja personāla*

Īpaši uzmanīgi ir jāapsver piedāvājumi pieņemt iekļaušanai muzeja krājumā priekšmetus no pārvaldes institūcijas locekļiem, muzeja personāla vai šo personu ģimenes locekļiem vai citiem tuviniekiem neatkarīgi no tā, vai tie tiek piedāvāti kā pirkums, ziedojums vai dāvinājums, saņemot nodokļu atlaides.

2.11. *Pēdējās instances repositārijs*

Nekas no šajā *Ētikas kodeksā* paustā nedrīkst kavēt muzeju rīkoties kā pilnvarotajam repositārijam attiecībā uz dabas paraugiem un objektiem ar nenoskaidrotu izcelsmi, nelikumīgi ievāktiem vai atgūtiem objektiem, kā arī objektiem, kas atrasti teritorijā, par kuras mantojumu muzejs atbild.

IZŅEMŠANA NO MUZEJA KRĀJUMA

2.12. *Juridiskās vai citas pilnvaras priekšmetu izņemšanai no muzeja krājuma*

Ja muzejam ir juridiskas pilnvaras izņemt priekšmetus no muzeja krājuma vai ja muzejs vēlas iekļaut krājumā citai institūcijai atsavinātos priekšmetus, to darot ir jāizpilda visi ar izņemšanu vai atsavināšanu saistītie juridiskie vai cita rakstura noteikumi un procedūras. Ja priekšmets ir ticis nodots muzejam ar īpašiem nosacījumiem vai ierobežojumiem, tie ir jārespektē, izņemot gadījumus, kad skaidri redzams, ka šo nosacījumu stingra ievērošana ir neiespējama vai kaitē muzejam. Šādos gadījumos risinājums jāmeklē, ievērojot tiesiskās procedūras.

2.13. *Izņemšana no muzeja krājuma*

Objekta vai dabas parauga izņemšana no muzeja krājuma jāveic tikai tad, kad ir rūpīgi izvērtēta priekšmeta nozīme, saglabāšanas iespējas (atjaunojams vai neatjaunojams), juridiskais statuss un sabiedrības uzticības zaudēšanas iespējamība šādas rīcības rezultātā.

2.14. *Atbildība par izņemšanu no muzeja krājuma*

Lēmums par muzeja priekšmeta izņemšanu no krājuma jāpieņem muzeja pārvaldes institūcijai kopā ar muzeja direktoru un attiecīgās kolekcijas kuratoru. Īpaša kārtība var tikt noteikta funkcionējošām kolekcijām (skatīt 2.7; 2.8).

2.15. *Rīcība ar priekšmetiem, kas izņemti no muzeja krājuma*

Ikvienam muzejam ir jābūt izstrādātai politikai, kurā noteiktas pieļaujamās metodes priekšmeta neatgriezeniskai izņemšanai no muzeja krājuma, dāvinot to kā ziedojumu, nododot citai institūcijai, apmainot pret citu krājumam atbilstošu priekšmetu, pārdodot, veicot priekšmeta repatriāciju vai konstatējot tā neatgriezeniskus bojājumus, un kurā paredzēta neierobežotu īpašumtiesību nodošana priekšmeta saņēmējam. Ir jāsaglabā visa dokumentācija par ikvienu lēmumu, kas saistīts ar priekšmeta izņemšanu no krājuma un nodošanu citām institūcijām, pašu

priekšmetu un tā izņemšanas procedūru. Ir stingri jāievēro prasība izņemamo priekšmetu vispirms piedāvāt citiem muzejiem.

2.16. Ieņēmumi par priekšmetiem, kas izņemti no muzeja krājuma

Muzeju krājumi tiek glabāti sabiedrības interesēs un ar tiem nedrīkst apieties kā ar realizējamiem aktīviem. Nauda vai kompensācija, kas saņemta par priekšmeta vai dabas parauga izņemšanu no muzeja krājuma un nodošanu citam īpašniekam, jāizmanto vienīgi krājuma vajadzībām, parasti – krājuma papildināšanai.

2.17. No krājuma izņemto priekšmetu iegāde

Nav pieļaujams, ka muzeja darbinieki, pārvaldes institūcijas locekļi, viņu ģimenes locekļi vai citi tuvinieki kļūtu par to priekšmetu īpašniekiem, kas izņemti no viņu atbildībā esošā muzeja krājuma.

KRĀJUMA APRŪPE

2.18. Krājuma nepārtrauktība jeb kontinuitāte

Muzeja pienākums ir izstrādāt un īstenot politiku, kas nodrošina muzeja krājuma (pastāvīgā vai pagaidu glabāšanā esošā) un ar to saistītās, precīzi dokumentētās informācijas pieejamību vispārējai lietošanai un nodošanu nākamajām paaudzēm tik labā un drošā stāvoklī, kādu var panākt, izmantojot šodienas zināšanas un resursus.

2.19. Atbildības par krājumu deleģēšana

Krājuma aprūpes profesionālie pienākumi ir jādeleģē personām ar atbilstošām zināšanām un iemaņām vai kuru darbs tiek adekvāti kontrolēts (skatīt arī 8.11).

2.20. Krājuma dokumentēšana

Krājuma dokumentēšana jāveic atbilstoši vispārārtītajiem profesionālajiem standartiem. Dokumentēšanai ir jāietver pilns priekšmeta un ar to saistītās informācijas, tā izcelsmes, stāvokļa, apstrādes un pašreizējās atrašanās vietas apraksts. Šiem datiem ir jāglabājas drošā vietā un jābūt nodrošinātiem ar rezerves sistēmām, kas personālam un citiem likumīgiem izmantotājiem garantē piekļuvi informācijai.

2.21. Aizsardzība pret katastrofām

Īpaša uzmanība ir jāpievērš politikas izstrādei, lai pasargātu krājumu no postījumiem militāru konfliktu un citu cilvēku un dabas izraisītu katastrofu gadījumos.

2.22. Krājuma un ar to saistītās informācijas drošība

Muzeja pienākums ir kontrolēt, lai, nodrošinot informācijas par krājumu pieejamību sabiedrībai, netiktu izpausti sensitīvi dati par privātpersonām un cita konfidenciāla informācija.

2.23. Krājuma preventīvā saglabāšana

Krājuma preventīvās saglabāšanas pasākumi ir svarīga muzeja politikas un krājuma aprūpes sastāvdaļa. Viens no svarīgākajiem muzeju darbinieku pienākumiem ir radīt un uzturēt krājuma priekšmetu saglabāšanai nepieciešamos apstākļus krātuvē, ekspozīcijās un pārvietošanas procesā.

2.24. Krājuma konservācija un restaurācija

Muzeja pienākums ir uzmanīgi sekot krājuma stāvoklim, lai noteiktu, kad objektam vai dabas paraugam ir nepieciešama konservācija vai restaurācija un kvalificēta konservatora vai restauratora palīdzība. Galvenajam uzdevumam ir jābūt priekšmetu un dabas paraugu stabilitātes nodrošināšanai. Ikvienu konservācijas procedūru ir jādokumentē un tai jābūt pēc iespējas atgriezeniskai, un visiem pārveidojumiem ir jābūt skaidri atšķiramiem no priekšmeta vai dabas parauga oriģinālajām daļām.

2.25. *Dzīvo dzīvnieku labklājība*

Muzejam, kurā tiek turēti dzīvie dzīvnieki, ir jāuzņemas pilna atbildība par to veselību un labklājību. Muzejam ir jāizstrādā un jāievēro drošības noteikumi personāla un apmeklētāju, kā arī dzīvnieku aizsardzībai, ko apstiprinājis veterinārijas nozares eksperts. Ģenētisko modifikāciju gadījumā ir jābūt skaidrām norādēm par tām.

2.26. *Muzeja krājuma izmantošana privātās interesēs*

Nekādā gadījumā nav pieļaujams, ka muzeja darbinieki, pārvaldes institūcijas locekļi, viņu ģimenes locekļi, draugi vai citas pietuvinātās personas, kaut īslaicīgi, izmantotu muzeja krājuma priekšmetus privātām vajadzībām.

3. MUZEJI GLABĀ PRIMĀRĀS LIECĪBAS PĒTNIECISKOS UN IZGLĪTOJOŠOS NOLŪKOS

Princips: *Muzeju īpašais pienākums pret sabiedrību ir nodrošināt to krājumos iekļauto primāro liecību saglabāšanu, pieejamību un interpretāciju.*

PRIMĀRĀ LIECĪBA

3.1. *Muzeja krājums kā primāro liecību kopums*

Muzeja krājuma politikai ir skaidri jānorāda krājuma kā primāro liecību īpašā nozīme. Politiku veidojot nedrīkst ļauties tikai pašreizējai intelektuālajai ietekmei vai muzeju izmantošanas tendencēm.

3.2. *Krājuma pieejamība*

Muzejam ir īpašs pienākums rūpēties par iespējami brīvu krājuma un ar to saistītās informācijas pieejamību, ņemot vērā ierobežojumus, kas jāievēro konfidencialitātes un drošības apsvērumu dēļ.

MUZEJA KRĀJUMA VEIDOŠANA UN IZPĒTE

3.3. *Vākšana ekspedīcijās*

Muzejiem, kuri papildina krājumu ekspedīcijās, ir jāizstrādā akadēmiskajiem standartiem un attiecīgo nacionālo un starptautisko normatīvo aktu un līgumu nosacījumiem atbilstoša politika. Ekspedīcijām ir jānotiek, cienot un ņemot vērā vietējās sabiedrības viedokli, vides resursus un kultūras tradīcijas, kā arī centienus bagātināt kultūras un dabas mantojumu.

3.4. *Oriģinālo liecību ārkārtas komplektēšana*

Īpašos gadījumos priekšmetam, kuram trūkst informācija par tā izcelsmi, var būt tik izcila zinātniska nozīme, ka sabiedrības interesēs ir to saglabāt. Pieņemot lēmumu par šāda priekšmeta iekļaušanu muzeja krājumā, ir jākonsultējas ar attiecīgās zinātņu disciplīnas speciālistiem un jānorobežojas no jebkādiem nacionāliem vai starptautiskiem aizspriedumiem (skatīt arī 2.11).

3.5. *Pētnieciskais darbs*

Muzeja personāla veiktajam pētnieciskajam darbam ir jānotiek saskaņā ar muzeja misiju un mērķiem, kā arī vispārātzīto juridisko, ētisko un akadēmisko praksi.

3.6. *Destruktīvā pētīšanas metode*

Ja tiek izmantotas pētīšanas metodes, kuru rezultātā pētāmais objekts tiek bojāts, priekšmeta pastāvīgajā uzskaites dokumentācijā ir jāfiksē detalizēts pētāmā materiāla apraksts, izpētes gaitā iegūtie dati un tapušie rezultāti, tostarp publikācijas.

3.7. *Cilvēku mirstīgās atliekas un materiāli ar sakrālu nozīmi jeb kulta priekšmeti*

Cilvēku mirstīgo atlieku un kulta priekšmetu izpētei jānotiek atbilstoši profesionālajiem standartiem un ņemot vērā ar priekšmetu izcelsmi saistītās sabiedrības, etniskās vai reliģiskās grupas, ja tās ir zināmas, intereses un uzskatus (skatīt arī 2.5; 4.3).

3.8. Tiesības uz pētniecības gaitā iegūto materiālu

Muzeja personālam, uzsākot materiāla gatavošanu prezentācijai vai ekspedīcijas gaitā iegūto rezultātu dokumentēšanu, ir jābūt noslēgtam līgumam ar muzeju, kas finansē šos pasākumus, kurā skaidri noteiktas visas tiesības uz šī darba rezultātiem.

3.9. Dalīšanās pieredzē

Muzeja profesijas pārstāvju pienākums ir dalīties zināšanās un pieredzē ar kolēģiem, pētniekiem un studentiem, kas darbojas atbilstošajā zinātnes sfērā. Savukārt, viņiem ir jācieņa un jāapliecina to speciālistu nopelni, no kuriem viņi ir mācījušies, kā arī jānodod iegūtās zināšanas par jaunajām metodēm un sasniegumiem tiem, kam tās varētu noderēt.

3.10. Sadarbība starp muzeju un citām institūcijām

Muzeja personālam ir jāapzinās un jāatbalsta sadarbības un konsultēšanās nepieciešamība starp institūcijām ar līdzīgām interesēm un kolekcionēšanas praksi. Īpaši tas attiecas uz augstākās izglītības iestādēm un atsevišķām sabiedrisko pakalpojumu iestādēm, kurās pētnieciskās darbības rezultātā var veidoties nozīmīgas kolekcijas, kurām netiek garantēta ilgtermiņa drošība.

4. MUZEJI NODROŠINA DABAS UN KULTŪRAS MANTOJUMA ATZĪŠANAS, IZPRATNES UN PĀRVALDĪBAS IESPĒJAS

Princips: *Svarīgs muzeju uzdevums ir stiprināt muzeja izglītojošo lomu un piesaistīt arvien plašāku auditoriju no tās sabiedrības daļas, kurai muzejs kalpo. Mijiedarbība ar attiecīgo sabiedrību un tās mantojuma popularizēšana ir muzeja izglītojošā darba būtiska daļa.*

IZSTĀDES UN EKSPOZĪCIJAS

4.1. Izstādes, ekspozīcijas un īpašie pasākumi

Izstādēm un īslaicīgajām ekspozīcijām – gan fiziskām, gan digitālām – ir jāatbilst muzeja misijai, politikai un mērķiem. Tās nedrīkst kompromitēt ne muzeja krājuma kvalitāti, ne tā saglabāšanas vai konservācijas darbu.

4.2. Ekspozīciju interpretācija

Muzejam ir jānodrošina, lai izstādēs un ekspozīcijās piedāvātā informācija būtu pamatota, precīza un pasniegta ar atbilstošu cieņu pret pārstāvētajām ļaužu grupām vai uzskatiem.

4.3. Sensitīvā materiāla eksponēšana

Eksponējot cilvēku mirstīgās atliekas un kulta priekšmetus, jālieto profesionālajiem standartiem atbilstošas metodes un, kur zināms, ar to izcelsmi saistītās sabiedrības, etniskās vai reliģiskās grupas intereses un uzskati. Šāds materiāls jāeksponē ļoti smalkjūtīgi un neaizskarot cilvēku pašcieņu.

4.4. Izņemšana no publiskās ekspozīcijas

Uz ar eksponēto materiālu saistītās kopienas lūgumu izņemt cilvēku mirstīgās atliekas un kulta priekšmetus no publiski pieejamas ekspozīcijas jāreaģē nekavējoties, smalkjūtīgi un ar cieņu. Tāpat jāreaģē arī uz šāda materiāla atpakaļatdošanas lūgumiem. Muzeja politikā ir skaidri jānosaka procedūras reaģēšanai uz šāda rakstura lūgumiem.

4.5. Nezināmas izcelsmes materiālu eksponēšana

Muzejiem jāizvairās eksponēt vai kā citādi izmantot materiālus ar šaubīgu vai nezināmu izcelsmi. Ir jāapzinās, ka šādu materiālu eksponēšana vai citāda izmantošana var tikt uztverta kā kultūras vērtību nelegālas tirdzniecības atzīšana un atbalstīšana.

CITI RESURSI

4.6. Publikācijas

Jebkurā veidā publiskotai muzeja informācijai ir jābūt pamatotai, precīzai un jāatspoguļo pārstāvētās akadēmiskās disciplīnas, sabiedrības grupas vai reliģijas uzskati. Muzeja publikācijas nedrīkst radīt negatīvu iespaidu par muzeja darbības kvalitāti.

4.7. Reprodukcijas

Veidojot krājuma priekšmetu replikas, reprodukcijas vai kopijas, muzejiem ir jārespektē oriģināla integritāte. Uz visām šāda veida kopijām ir jābūt permanentam marķējumam ar norādi, ka šis priekšmets ir atdarinājums.

5. MUZEJU KRĀJUMU RESURSI SNIEDZ IESPĒJAS CITIEM PUBLISKAJIEM PAKALPOJUMIEM UN PIEDĀVĀJUMIEM

Princips: *Muzejos tiek izmantotas visdaudzveidīgākās specialitātes, prasmes un fiziskie resursi, kuru pielietojums pārsniedz muzeju robežas. Tas var veicināt resursu koplietošanu vai tādu pakalpojumu sniegšanu, kas papildina muzeja piedāvājumu. Šie pakalpojumi ir jāorganizē tā, lai tie nediskreditētu muzeja misiju.*

PRIEKŠMETU IDENTIFICĒŠANAS PAKALPOJUMI

5.1. Nelegāli vai nelikumīgi iegūtu priekšmetu identificēšana

Ja muzejs piedāvā priekšmetu identificēšanas pakalpojumus, tad šie pakalpojumi jāorganizē tā, lai muzejs nekādā veidā – ne tieši, ne netieši – negūtu labumu no šiem pakalpojumiem. Ja ir pārliecība vai aizdomas, ka priekšmets ir iegūts, pārvietots, ievests vai izvests nelegāli vai nelikumīgi, tā identificēšanas un autentiskuma noteikšanas rezultātus nedrīkst publiskot, pirms nav informētas atbilstošās institūcijas.

5.2. Autentificēšana un novērtēšana (vērtības noteikšana)

Vērtība var tikt noteikta muzeja krājuma apdrošināšanas vajadzībām. Citos gadījumos priekšmetu monetāro vērtību drīkst noteikt tikai tad, ja ir saņemts oficiāls lūgums no cita muzeja vai kompetentas juridiskās, valsts vai citas publiskās institūcijas. Ja priekšmets interesē muzeju kā labuma guvēju, tad novērtējums jāveic neatkarīgai personai vai institūcijai.

6. MUZEJI STRĀDĀ CIEŠĀ SADARBĪBĀ AR KOPIENU, NO KURAS NĀKUŠI KRĀJUMA MATERIĀLI VAI KURAI MUZEJS KALPO

Princips: *Muzeja krājums atspoguļo to kopienu kultūras un dabas mantojumu, no kurām tas iegūts. Tādējādi tam ir iezīmes, kas nav parastam īpašumam, tostarp ciešas saiknes ar nacionālo, reģiona, vietējo, etnisko, reliģisko vai politisko identitāti. Tāpēc ir svarīgi, lai muzeja politika atspoguļotu šo situāciju.*

KRĀJUMA IZCELSME

6.1. Sadarbība

Muzejiem būtu jāveicina zināšanu, dokumentācijas un krājuma apmaiņu ar priekšmetu izcelsmes valstu vai kopienu muzejiem un kultūras institūcijām. Ir jāizpēta iespējas sadarboties ar muzejiem valstīs vai teritorijās, kuras zaudējušas nozīmīgu sava kultūras un dabas mantojuma daļu.

6.2. Kultūras vērtību atdošana

Muzejam ir jābūt gatavam uzsākt dialogu par kultūras vērtību atdošanu to izcelsmes valstij vai tautai. Šim procesam jābūt objektīvam, balstītam uz zinātniskiem, profesionāliem un humāniem principiem, ievērojot vietējo, nacionālo un starptautisko likumdošanu, vēlams valdības vai politiskā līmenī.

6.3. Kultūras vērtību restitūcija

Ja kultūras vērtību izcelsmes valsts vai tauta vēlas panākt priekšmetu vai dabas paraugu restitūciju, pierādot, ka šie priekšmeti ir eksportēti vai citādā veidā pārvietoti, pārkāpjot starptautisko un nacionālo konvenciju principus, un ka tie ir attiecīgās valsts vai tautas kultūras vai dabas mantojuma daļa, tad muzejam, ja tas ir juridiski rīcībspējīgs, ir jāspēr tūlītēji un atbildīgi soļi, lai sadarbotos šo priekšmetu atgriešanā.

6.4. Kultūras objekti no okupētajām valstīm

Muzejiem vajadzētu atturēties no okupēto teritoriju kultūras objektu pirkšanas vai ieguves un pilnībā ievērot visus kultūras un dabas materiālu importu, eksportu un pārvietošanu regulējošos likumus un konvencijas.

CIEŅA PRET KOPIENU, KURAI MUZEJS KALPO

6.5. Mūsdienu kopienas

Ja muzeja darbība ir saistīta ar mūsdienu kopienu un tās kultūras mantojumu, krājuma papildināšanai jānotiek vienīgi, balstoties uz informētu un vienprātīgu lēmumu, nepieļaujot objektu īpašnieku vai informācijas sniedzēju ļaunprātīgu izmantošanu. Iesaistītās kopienas vēlmēm ir izšķiroša nozīme.

6.6. Kopienas pasākumu finansēšana

Meklējot finansējumu mūsdienu kopienu iesaistošiem pasākumiem, nedrīkst kompromitēt šīs sabiedrības intereses (skatīt 1.10).

6.7. Mūsdienu kopienu kolekciju izmantošana

Mūsdienu kopienu kolekciju izmantošanā jārespektē šīs kopienas pašcieņa, tradīcijas un kultūra. Šādas kolekcijas jāizmanto ar nolūku sekmēt cilvēku labklājību, sociālo attīstību, toleranci un cieņu, propagandējot multisociālu, multikulturālu un multilingvālu izpausmi (skatīt 4.3.).

6.8. Kopienas atbalsta organizācijas

Muzejiem ir jārada labvēlīga vide kopienas atbalsta organizēšanai (piemēram, Muzeja draugu kopas un citu atbalsta organizāciju izveide), jānovērtē šo organizāciju ieguldījums un jāsekmē harmonisku attiecību veidošanās starp kopienu un muzeja personālu.

7. MUZEJI DARBOJAS LIKUMĪGI

Princips: *Muzeju darbībai pilnībā jāatbilst starptautiskajai, reģionālajai, nacionālajai un vietējai likumdošanai un līgumu saistībām. Turklāt pārvaldes institūcijai ir jāievēro visas juridiskās saistības un nosacījumi attiecībā uz jebkuru muzeja, tā krājuma un darbības aspektu.*

JURIDISKAIS IETVARŠ

7.1. Nacionālā un vietējā likumdošana

Muzejam ir jāievēro nacionālie un vietējie likumi un noteikumi un jārespektē citu valstu likumdošana, ja tā ietekmē muzeja darbību.

7.2. Starptautiskā likumdošana

Muzeja politiku veidojot, ir jāņem vērā šādi starptautiskie likumdošanas akti, kas uzskatāmi par standartu, interpretējot *ICOM Ētikas kodeksu*:

- UNESCO konvencija par kultūras vērtību aizsardzību militāra konflikta gadījumā (Hāgas konvencijas 1954. gada Pirmais protokols un 1999. gada Otrais protokols);
- UNESCO konvencija par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta vai pārvietošanas aizliegšanu (1970);
- Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (1973);

- ANO konvencija par bioloģisko daudzveidību (1992);
- UNIDROIT konvencija par zagtajiem un nelegāli eksportētajiem kultūras priekšmetiem (1995);
- UNESCO konvencija par zemūdens kultūras mantojuma aizsardzību (2001);
- UNESCO konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (2003).

8. MUZEJI DARBOJAS PROFESIONĀLI

Princips: *Muzeja profesijas pārstāvju pienākums ir ievērot vispāratzītos standartus un likumus un stiprināt savas profesijas cieņu un godu. Viņiem vajadzētu pasargāt publiku no nelikumīgas vai neētiskas profesionālās rīcības un izmantot ikvienu iespēju informēt un izglītot sabiedrību par muzeja profesijas mērķiem, uzdevumiem un centieniem ar nolūku sekmēt sabiedrības izpratni par muzeju ieguldījumu sabiedrības dzīvē.*

PROFESIONĀLĀ UZVEDĪBA

8.1. *Atbilstošo likumdošanas aktu pārzināšana*

Ikvienam muzeja profesijas pārstāvim ir jāpārzina atbilstošā starptautiskā, nacionālā un vietējā likumdošana un darba nosacījumi. Ir jāizvairās no situācijām, kuras varētu tikt raksturotas kā nepiedienīgas.

8.2. *Profesionālā atbildība*

Muzeja profesijas pārstāvjiem ir jārīkojas saskaņā ar attiecīgā muzeja politiku un noteikto kārtību. Tomēr viņi drīkst iebilst pret darbībām, kas uzskatāmas par kaitējošām muzejam, muzeja profesijai vai profesionālajai ētikai.

8.3. *Profesionālā uzvedība*

Svarīgs profesionālais pienākums ir lojāli izturēties pret kolēģiem un savu darbadevēju muzeju, balstoties uz profesionālās ētikas vispārējo pamatprincipu ievērošanu. Šiem principiem jāatbilst *ICOM Muzeju ētikas kodeksa* nosacījumiem un jāietver arī citi kodeksi un politikas, kas saistītas ar muzeja darbu.

8.4. *Atbildība par akadēmisko un zinātnisko datu saglabāšanu*

Muzeja profesijas pārstāvjiem ir jāveicina krājumam piemītošās informācijas pētīšana, saglabāšana un izmantošana. Tādēļ vajadzētu izvairīties no jebkādas darbības vai apstākļiem, kas varētu izraisīt šādu akadēmisko vai zinātnisko datu zaudējumu.

8.5. *Nelegālā tirdzniecība*

Muzeja profesijas pārstāvjiem ne tieši, ne netieši nevajadzētu atbalstīt dabas vai kultūras vērtību nelegālo tirdzniecību vai pārvietošanu.

8.6. *Konfidencialitāte*

Muzeja profesijas pārstāvju pienākums ir neizpaust darba gaitā iegūto konfidenciālo informāciju. Konfidenciāla ir arī informācija par priekšmetiem, kas atnesti uz muzeju identificēšanai, tāpēc šo informāciju nedrīkst publiskot vai izpaust citai institūcijai vai personai bez īpašnieka pilnvarojuma.

8.7. *Muzeja un krājuma drošība*

Muzeja profesijas pārstāvju pienākums ir neizpaust ar drošības jautājumiem saistīto konfidenciālo informāciju par muzeju vai privātajām kolekcijām un vietām, kas iegūta, darba pienākumu dēļ apmeklējot kolekciju īpašniekus.

8.8. *Izņēmumi konfidencialitātes ievērošanā*

Muzeja juridiskais pienākums ir palīdzēt policijai vai citām atbildīgām institūcijām, kad tiek veikta izmeklēšana par zagtu, nelikumīgi iegūtu vai pārvietotu īpašumu.

8.9. *Personiskā neatkarība*

Kaut arī profesijas pārstāvji zināmā mērā ir personiski neatkarīgi, viņiem ir jāapzinās, ka ne viņu privātā darbība, ne profesionālās intereses nav pilnībā nodalāmas no muzeja, kurā viņi strādā.

8.10. *Profesionālās attiecības*

Muzeja profesijas pārstāvjiem veidojas darba attiecības ar cilvēkiem gan muzejā, kurā viņi strādā, gan ārpus tā. No viņiem tiek sagaidīti prasmīgi un augstā līmenī veikti profesionālie pakalpojumi.

8.11. *Profesionālās konsultācijas*

Profesionālais pienākums ir apspriesties ar citiem kolēģiem muzejā vai ārpus tā, ja pieejamās zināšanas ir nepietiekamas objektīva lēmuma pieņemšanai.

INTEREŠU KONFLIKTI

8.12. *Dāvanas, pakalpojumi, aizdevumi un citi personiskie labumi*

Muzeja darbinieki nedrīkst pieņemt dāvanas, pakalpojumus, aizdevumus vai citus labumus, kas var tikt piedāvāti saistībā ar muzeja pienākumu veikšanu. Reizēm profesionālā pieklājība ietver dāvanu pasniegšanu un saņemšanu, taču tai vienmēr jānotiek muzeja vārdā.

8.13. *Ārpusdarba un biznesa intereses*

Muzeja profesijas pārstāvjiem, neraugoties uz zināmu personisko neatkarību, ir jāapzinās, ka ne viņu privātais bizness, ne profesionālās intereses nav pilnībā nodalāmas no muzeja, kurā viņi strādā. Nedrīkst strādāt citu algotu darbu vai uzņemties līgumdarbu, ja tas var tikt uzskatīts vai ir pretrunā ar muzeja interesēm.

8.14. *Darījumi ar dabas un kultūras mantojumu*

Muzeja profesijas pārstāvji ne tieši, ne netieši nedrīkst iesaistīties darījumos (pirkšanā vai pārdošanā peļņas nolūkos) ar dabas un kultūras mantojumu.

8.15. *Sadarbība ar tirgotājiem*

Muzeja profesijas pārstāvji nedrīkst pieņemt nekādas dāvanas, viesmīlības izpausmes vai jebkāda veida atlīdzību no dīlera, ūtrupnieka vai citas personas kā pamudinājumu iegādāties vai norakstīt muzeja priekšmetus, vai arī uzsākt vai atteikties no kādas oficiālas darbības uzsākšanas. Turklāt muzeja profesijas pārstāvji nedrīkst ieteikt sabiedrības pārstāvjiem konkrētus dīlerus, ūtrupniekus vai novērtētājus.

8.16. *Privātā kolekcionēšana*

Muzeja profesijas pārstāvji nedrīkst konkurēt ar muzeju, kurā viņi strādā, priekšmetu iegādē vai jebkurā citā aspektā, kas saistīts ar viņu kā privātkolekcionāru interesēm. Jautājumā par privāto kolekcionēšanu starp muzeja speciālistu un muzeja pārvaldes institūciju ir jānoslēdz vienošanās, kas precīzi jāievēro.

8.17. *ICOM nosaukuma un logo izmantošana*

Organizācijas nosaukums „Starptautiskā Muzeju padome”, tās saīsinājums „ICOM” un logo nav izmantojams, lai reklamētu vai atbalstītu jebkādas darbības vai produktus ar nolūku gūt peļņu.

8.18. *Citi interešu konflikti*

Jebkura cita interešu konflikta gadījumā starp indivīdu un muzeju noteicošās ir muzeja intereses.

TERMINU SKAIDROJUMS

Vērtības noteikšana (<i>Appraisal</i>)	Priekšmeta vai dabas parauga autentiskuma noteikšana un novērtēšana (cenošana). Atsevišķās valstīs termins tiek lietots muzejam piedāvāto dāvinājumu neatkarīgai novērtēšanai nodokļu atlaižu noteikšanas nolūkos.
Interešu konflikts (<i>Conflict of interest</i>)	Personisku jeb privātu interešu pastāvēšana, kas rada interešu sadursmi darba situācijā, tādējādi liedzot vai šķietami traucējot objektīvu lēmumu pieņemšanu.
Darījums (<i>Dealing</i>)	Priekšmetu pirkšana vai pārdošana privātās vai institūcijas interesēs.
Likumības pārbaude (<i>Due dilligence</i>)	Prasība pielikt visas pūles, lai noskaidrotu faktus pirms lēmumu pieņemšanas, īpaši, nosakot muzeja krājuma papildināšanai piedāvāto priekšmetu izcelsmes avotu un vēsturi vai izmantošanu pirms to pieņemšanas muzeja krājumā.
Konservators-restaurators (<i>Conservator-Restorer</i>)	Muzeja darbinieks vai neatkarīgi praktizējošs speciālists, kurš ir tiesīgs veikt kultūras vērtību tehnisko izpēti, saglabāšanu, konservāciju un restaurāciju. Plašāku informāciju skatīt <i>ICOM News</i> 39. sēj., Nr.1 (1986), 5., 6. lpp.
Kultūras mantojums (<i>Cultural heritage</i>)	Ikviens priekšmets vai ideja (koncepts), kas atzīts par estētiski, vēsturiski, zinātniski vai garīgi nozīmīgu vērtību.
Pārvaldes institūcija (<i>Governing body</i>)	Personas vai organizācijas, kuras muzeja juridiskajos aktos ir noteiktas kā atbildīgās par muzeja uzturēšanu, stratēģisko attīstību un finansēšanu.
Papildfinansējuma piesaistes pasākumi (<i>Income-generating activities</i>)	Pasākumi, kuru mērķis ir nest finansiālu labumu jeb ienākumus muzejam.
Likumīgās īpašumtiesības (<i>Legal title</i>)	Likumīgās tiesības uz īpašumu attiecīgajā valstī. Dažās valstīs šīs tiesības var tikt piešķirtas, tomēr izrādīties nepietiekamas, lai apmierinātu likumības pārbaudes prasības.
Minimālie standarti (<i>Minimum standard</i>)	Standarti, uz kuru sasniegšanu būtu jātiecas visiem muzejiem un muzeju darbiniekiem. Atsevišķas valstis ir noteikušas savus minimālos standartus.
Muzejs* (<i>Museum</i>)	Muzejs ir pastāvīga un publiski pieejama bezpeļņas institūcija, kas kalpo sabiedrībai un tās attīstībai un kas iegūst, saglabā, pēta, popularizē un eksponē materiālo un nemateriālo cilvēces un vides mantojumu, lai sekmētu sabiedrības izglītību, pētniecību un sniegtu emocionālu baudījumu.

Muzeja profesijas pārstāvis* (<i>Museum professional</i>)	Muzeja profesijas pārstāvji ir muzeju vai, saskaņā ar ICOM Statūtu 2. paragrāfa 1. un 2. punktu, tiem pielīdzināmo institūciju darbinieki (algoti vai nealgoti), kas ieguvuši speciālu izglītību vai atbilstošu praktisko pieredzi kādā no muzeja vadības vai darbības jomām, kā arī neatkarīgas personas, kas respektē <i>ICOM Muzeju ētikas kodeksu</i> un strādā definīcijai atbilstošo muzeju vai ICOM Statūtu iepriekšminētajos punktos minēto institūciju labā un kuru darbība nav saistīta ar komerciālās produkcijas vai iekārtu, kas nepieciešamas muzeja darbības nodrošināšanai vai pakalpojumu sniegšanai, ražošanu, tirdzniecību vai reklāmu.
Dabas mantojums (<i>Natural heritage</i>)	Ikviens dabiska lieta, parādība vai ideja, kam ir piešķirta zinātniska vērtība vai kas izpaužas kā garīga manifestācija.
Bezpeļņas organizācija (<i>Non-profit organisation; Not for profit organisation</i>)	Juridiski reģistrēta korporatīva vai nekorporatīva organizācija, kuras ienākumi (tai skaitā pārpalikums jeb peļņa) tiek izmantoti vienīgi šīs organizācijas eksistences un darbības nodrošināšanai.
Izcelsme (<i>Provenance</i>)	Pilnīga priekšmeta vēsture un informācija par īpašumtiesībām no tā atrašanas vai radīšanas brīža līdz šai dienai, pēc kuras var noteikt priekšmeta autentiskumu un īpašumtiesības.
Likumīgās īpašumtiesības (<i>Valid title</i>)	Neapstrīdamas īpašumtiesības uz mantu, ko apliecina pilnīga dokumentācija par priekšmeta izcelsmi un īpašumtiesībām kopš tā atrašanas vai radīšanas brīža.

* Jāatzīmē, ka termini „muzejs” un „muzeja profesijas pārstāvis” ir pagaidu definīcijas, kas tiek lietotas *ICOM Muzeju ētikas kodeksa* vajadzībām. ICOM Statūtos lietotie termini „muzejs” un „profesionālie muzeju darbinieki” skaidrojumi ir spēkā līdz ICOM statūtu revīzijas pabeigšanai.

Starptautiskā Muzeju padome (ICOM) ir dibināta 1946. gadā. Šī vispasaules organizācija pārstāv muzejus un muzeju profesijas pārstāvjus un ir apņēmusies veicināt un aizsargāt šodienas un nākotnes, materiālo un nemateriālo dabas un kultūras mantojumu. ICOM apvieno vairāk kā 30 000 biedru no 136 valstīm, tā ir unikāls muzeju darbinieku sadarbības tīkls, kas darbojas daudzveidīgās ar muzeju un mantojumu saistītās disciplīnās.

Vadošais starptautisko pasākumu organizators

ICOM uztur oficiālas attiecības ar UNESCO un darbojas Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomikas un sociālo lietu padomē konsultatīvā statusā. ICOM darbojas arī tādās struktūrās kā Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija, Interpols un Pasaules Muitas organizācija, lai pildītu savus starptautiskā publisko pakalpojumu sniedzēja pienākumus, kas ietver cīņu pret nelikumīgo tirdzniecību ar kultūras vērtībām, un veicinātu riska pārvaldību un gatavību pasaules kultūras mantojuma ārkārtas aizsardzības pasākumiem dabas vai cilvēku izraisīto katastrofu gadījumos.

Pārdomu veicinātājs

ICOM apņemšanos veicināt kultūru un zināšanas ir stiprinājusi tās 31 starptautiskās komitejas darbība, kas aptver plašu muzeju specialitāšu spektru. Šīs komitejas veic progresīvu pētniecību attiecīgajās jomās visas muzeju kopienas interesēs. ICOM piemīt spēja mobilizēt vispasaules kultūras mantojuma ekspertus, lai atbildētu uz izaicinājumiem, ar kuriem muzeji saskaras visā pasaulē.